

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ЙОГО РОЛЬ В ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Галина Гаман,

канд. екон. наук, доцент кафедри економічної теорії, обліку та оподаткування, доцент

Ірина Захарчук,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Облік та аудит», спеціальність 071 «Облік та оподаткування»

Київський національний університет будівництва та архітектури, м. Київ

Одним із найважливіших показників діяльності будівельного підприємства є його власний капітал, адже він виконує роль довгострокового забезпечення, формує фінансову стійкість та самостійність. Враховуючи непрості часи функціонування підприємств в умовах війни, комерційна чи виробнича діяльність потребує наявності визначеного капіталу, який об'єднує матеріальні цінності і кошти, фінансові вкладення і витрати на придбання прав для ефективного управління підприємством.

Капітал як ключовий елемент розвитку будь-якої діяльності, формує основу для створення та зростання підприємства, а також забезпечує стабільне функціонування. Наявність капіталу сприяє задоволенню інтересів всіх зацікавлених сторін: акціонерів, власників, працівників, кредиторів і держави.

Таким чином, капітал відображає сукупну вартість ресурсів у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах, інвестованих у створення активів конкретного підприємства.

Капітал зазвичай розглядають у трьох основних формах. Першою є фінансовий або грошовий капітал, який забезпечує умови для об'єднання робочої сили із засобами виробництва та слугує стартовою базою для економічної діяльності. Друга форма – виробничий капітал, основною функцією якого є створення доданої вартості. Саме завдяки доданій вартості капітал зростає, що сприяє розширенню виробництва. Третя форма – торговий капітал, який забезпечує реалізацію товарів і їх перетворення у фінансові ресурси.

На першій стадії створення підприємства капітал представлений у вигляді грошових коштів, що спрямовуються на закупівлю засобів та предметів праці, зокрема залучення працівників, закупівлю сировини, купівлю технологій та інформації. В процесі виробництва він спрямовується у готовий продукт, що після реалізації повертає власнику не лише вкладені кошти, а й приносить додатковий прибуток, створюючи додану вартість.

З економічної точки зору, власний капітал досліджується як фінансовий ресурс підприємства, необхідний для його створення та подальшого здійснення господарської діяльності. З юридичної точки зору, сутність капіталу передусім виникає в тому, що його розмір вимагає мінімальних норм матеріальної

відповідальності, яку кожен суб'єкт господарювання несе за своїми зобов'язаннями.

Провівши дослідження у трактуванні сутності визначення власного капіталу різними науковцями, зазначили головне значення та характерні риси у табл.1.

Таблиця 1

Трактування сутності визначення категорії «власний капітал»

Автор	Визначення поняття «власний капітал»
Біла О.Г. [1]	сукупні грошові ресурси, що використовуються на підприємстві, авансований у господарську діяльність капітал, власний, позичений і залучений у сукупності.
Бутинець Ф.Ф. [2]	загальна вартість засобів підприємства, які належать йому на правах власності та використовуються ним для формування його активів.
Голов С.Ф. [3]	формується акціями, тобто коштами інвесторів (власників) в обмін на реалізовані їм акції.
Городня Т.А. [4]	нагромадження шляхом збереження запасу економічних благ у формі грошових коштів та реальних капітальних товарів, що залучається його власниками в економічний процес, як інвестиційний ресурс і чинник виробництва з метою отримання доходу.
Максімова В.Ф. [5]	це власні джерела фінансування підприємства, що вкладені його засновниками без визначеного строку їх повернення, накопичені суми реінвестованого прибутку протягом строку функціонування підприємства та інші власні джерела.
Сопко В.В. [6]	це власні джерела підприємства, які без визначення строку проведення внесені засновниками або залишені ними на підприємстві з вже оподаткованого прибутку.
Опарін В.М. [1]	це сума коштів, спрямованих в основні засоби та обігові кошти підприємства.

Джерело [1-6]

Власний капітал будівельного підприємства є основним джерелом отримання прибутку, доходів працівників і власників за певний період та у довгостроковій перспективі, його динаміка змін відображає рівень ефективності підприємницької діяльності та імідж компанії. В нинішній ситуації нестабільності та військового стану, чим більше власний капітал, тим вища стресостійкість власника і впевненість у завтрашньому дні, стійке фінансове становище.

Для примноження капіталу потрібно постійно здійснювати його кругообіг. Від моменту вкладення коштів до їх повернення з приростом проходить певний період, протягом якого капітал послідовно змінює форми: грошову, виробничу, товарну і знову грошову. Цей безперервний процес обігу

перетворює капітал на оборотний, що є ключовим елементом ефективного ведення.

Розглядаючи економічну сутність власного капіталу, потрібно відзначити найважливіші характеристики капіталу, які полягають у тому, що він постає основним чинником виробництва, характеризує фінансові ресурси будівельного підприємства, які приносять прибуток використовується як головне джерело формування добробуту його власників, є головним виміром ринкової вартості підприємства.

Власний капітал складається з: зареєстрованого капіталу, капіталу в дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток, вилучений капітал, неоплачений капітал. Кожен з них виконує свої функції та має особливості при нарахуванні.

Завершальним етапом бухобліку є складання фінансової звітності будівельного підприємства. Власний капітал відображається у різних формах звітності, зокрема: Баланс (форма №1), Звіт про фінансові результати (форма №2) та Звіт про власний капітал (форма №4).

Зазначимо, що в міжнародних стандартах бухобліку не використовується такий термін, як власний капітал, в зарубіжній літературі використовується поняття чисті активи. А сам капітал трактується, як «блага довгострокового використання, що створені людиною для виробництва інших товарів і послуг» [1].

Важливо правильно оцінювати роль власного капіталу в діяльності будівельного підприємства, оптимізуючи його структуру та джерел фінансування, висвітлювати основні принципи управління та розробляти концепції формування власного капіталу відповідно до загальної стратегії розвитку підприємства.

Список використаних джерел:

1. Колісник О., Томша А. Методичні підходи та організація обліку і аудиту власного капіталу підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. 37. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-29>
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: [підручник]; за ред. Ф.Ф. Бутинця; 8-ме вид., доп. і перероб. Житомир: 2009. 912 с.
3. Голов С. Ф., Костюченко В. М., Кравченко І. Ю., Ямборко І. Я. Фінансовий облік. Київ: Лібра, 2005. 976 с
4. Городня Т.А. Стратегія управління капіталом підприємства. *Наук. вісн. НЛТУ України*. 2008. Вип. 18 (10). С. 250-253.
5. Максимова В. Ф. Бухгалтерський облік. Одеса: ОНЕУ, 2012. 670 с.
6. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: [навч. посіб.] Київ: КНЕУ, 2006. 526 с.